

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükûmeti arasında akit ve imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyyeye müteallik münasebatı mütekabileye dair mukavelenamenin tasdiki hakkında 1/585 numaralı kanun lâyihası ve Adliye ve Hariciye Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı 6/561

13 - II - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükûmeti arasında akit ve imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyyeye müteallik münasebatı mütekabileye dair mukavelenamenin tasdiki hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5/II/930 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı karariaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe lâyihası

Malûm bulunduğu üzere hukuku umumiyei düvel kavaidi, devletlerin yekdiğeri memalikinde bulunan tebaalarının o memleketçe himaye adliyesini ve bu devletlere mensup devairi adliyenin yekdiğeri arasında tesanüdünü kabul eylemiş olduğu cihetle Almanlarla bu esaslar dairesinde ve mevadî hukukiye ve ticariyyeye münhasır olmak üzere himaye adliye ve devairi adliyenin muaveneti hakkında bir mukavele aktedilmiştir.

Bu mukavelenin ahkâmı esasen hukuk usulü muhakemesi kanununun mevadî müteallikasına ve Devletler arasında umumî şekilde esas ittihaz edilmiş olan prensiplere muvafık ve tam bir mütekabiliyet esasına müstenit bulunmuş olduğu yüksek tasviplerine arz olunur.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Karar № 36

Esas № 1/585

20 - III - 1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile Almanya Hükûmeti arasında akit ve imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyyeye dair müteakabil münasebata müteallik mukavelenamenin tasdiki hakkındaki Hariciye

Vekâletince hazırlanan kanun lâyihası Başvekâletin 13 - II - 930 tarih ve 6/561 numaralı tezkeresile Adliye Encümenine tevdi edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Türkiye Cümhuriyetile Alman Hükûmeti tebaasının yekdiğeri memleketlerinde adli himayeye mazhariyetlerinin temini zımnında hukuku düvel kavaidine muvafık olarak ve mütekabiliyet esasları dairesinde akteğilmiş olan mukavelename, ayrıca ecnebi devletler mahkemesinden sadır olan ilâmların icrasına müteallik hukuk usulü muhakemeleri kanurumuzdaki hükümlerede uygun olduğundan, bu mukavelenamenin tasdikine dair lâyihamın aynen kabulüne encümenince ittifakla karar verilmiştir.

Havale mucibince Hariciye Encümenine tevdi arzulunur.

Ad. E. Rs.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
	Kocaeli	Yozgat	Kocaeli	Edirne	Antalya	Ankara
	<i>Selâhattin</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Ragıp</i>	<i>H. Hayri</i>	<i>Ahmet Saki</i>	<i>A. İhsan</i>
Âza.	Âza	Âza	Âza			
Konya	Çorum	Mardin	Erzincan			
<i>T. Fikret</i>	<i>Münir</i>	<i>İ. Ferit</i>	<i>Abdülhak</i>			

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
H. Encümeni
K. № 10
Esas № 1/585

20 - IV - 1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükûmeti arasında akit ve imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyeye dair müteakabil münasebat hakkındaki mukavelenamenin tasdikı hakkındaki kanun lâyihası Baş Vekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi edilmekle Hariciye Vekili Beyfendinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Mukavelenamenin Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükûmeti tebaasının yekdiğeri memleketlerinde adli himayeye mazhariyetlerinin temini hususunda hukuku düvel kaidelerine muvafık olarak ve mütekabiliyet esasları dairesinde akteğilmiş olduğu görülmüş olmakla Adliye Encümenince de aynen tasvip ve kabul edilen bu mukavelenamenin tasdikına dair kanun lâyihası encümenimiz tarafından da aynen tasvip ve Hey'eti Celilenin tasdikına arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim edilmiştir.

Ha. E. Rs.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzincan	Siirt	Edirne				
<i>Saffet Ziya</i>			<i>Nuri</i>	<i>İ. Süreyya</i>	<i>Necmettin</i>	<i>Münir</i>

Hükûmetin teklifi

Türkiye Cümhuriyetile Almanya Hükûmeti arasında Ankarada 28 Mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyeye müteallik münasebatı müteakabileye dair mukavelename hakkında kanun.

Madde 1 — Hükûmeti Cümhuriye ile Almanya Hükûmeti arasında Ankarada 28 Mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyeye müteallik münasebatı müteakabileye dair mukavelename tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

olup diğerin toprağı üzerinde bulunan eşhasa tebliğ edilmesi lâzım gelen evrak talep eden devlet konsolosluğun matlubünminh devlet canibinden gösterilecek daireye göndereceğı bir talepname üzerine tebliğ edilecektir . İrsal edilen verakayı, isdar eden daireyi, tarafeyn isim ve sıfatlarını, mürselileyhin adresini, mevzubahs varakanın mahiyetini mübeyyin olacak olan talepname matlubünminh devletin lisamında tahrir edilmek lâzım gelecektir. Tebliğ edilecek varakanın bir tercümesi 4 üncü maddenin 2 b bendinde münderiç kaideye tevfiikan musaddak olarak bu talepnameye raptedilmiş olacaktır.

(2) Talepname kendisine gönderilmiş olan daire tebliğinin icra edildiğini müsbit veyahut tebliğe mani olan hadiseyi irae eden vesikayı konsolosa irsal edecektir. Mahallen ademi selâhiyet takdirinde mezkûr daire talepnameyi salâhiyettar olan daireye resen irsal edecek ve bundan konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde 10 — (1) Tebliğ matlubünminh devletin salâhiyettar dairesi marifetile icra edilecektir. İkinci fıkrada beyan edilen ahval müstesna olmak üzere bu daire evrakı mürseliileyh tebelluga âmade olduğunu beyan ettiği takdirde tebligatı yalnız varakanın tevdiî suretinde icra etmekle iktifa edecektir.

(2) Talep eden dairenin talebi üzerine tebliğ matlubünminh daire canibinden dahili kanununda tebligatı mümasile için muayyen şekillerde yahut kendi kanununa muhalif olmadıkça bir şekli mahsusta icra edilecektir.

Madde 11 — Tebligatın icra edilmiş olduğu ve mürseliileyhin müverrah ve musaddak bir makbuzu ya matlubünminh olan devlet dairesinin tebliğinin ne şekilde ve hangi tarihte vuku bulunduğunu mübeyyin bir şehadetnamesi ile ispat olunur.

Madde 12 — (1) Hukukî veya ticarî hususlarda âkit devletlerden birinin adliye dairesi kendi kanunları ahkâmına tevfiikan diğere devletin salâhiyettar dairesine havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin, gerek diğere adli muamelelerin icrasını talep için istinabe ile müracaat edebilecektir.

(2) İstinabe varakası talep eden devletin şehbenderi tarafından matlubünminh devletin tayin edeceği daireye irsal edilecektir. Mezkûr varakaya talep eden devletin diplomasi veya şehbenderi bir memuru canibinden ve yahut işbu devlete veya matlubünminh devlete mensup muhallef bir mütercim tarafından musaddak matlubünminh devletin lisamında yazılmış bir tercümesi merbut bulunacaktır.

(3) İstinabenin gönderildiğı daire istinabenin icrasını mübeyyin veya icraya mani olan sebebi müşir varakayı şehbendere irsal edecektir. Mahallen ademi salâhiyet halinde bu daire istinabeyi salâhiyettar daireye irsal ile keyfiyetten konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde 13 — (1) İstinabe kendisine gönderilen adliye dairesi; kendi memleketi dairelerinden sadır olan bir istinabenin icrası için istimal ederek istinabeyi ifaya mecbur olacaktır. Hali münazaada olan tarafeynin şahsen icabeti mevzubahs olduğu taktirde mezkûr müeyyedelerin tatbiki mecburî değildir.

(2) Bu hususta talep edilecek usule gelince; matlubünminh daire istinabeyi icra ederken kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir. Maamafih talep eden devletin bir şekli mahsusta icraya müteallik talebi mezkûr şekil matlubünminh devletin kanununa muhalif olmamak şartile kabul ve infaz edilecektir.

(3) Talep eden daire eğer ister ise, alâkadar tarafın hazır bulunabilmesini temin için istinabenin ne zaman ve nerde ifa edileceğinden haberdar edilecektir.

Madde 14 — Konsolos tarafından talep olunan tebliğatin ifasından, yahut konsolos tarafından irsal edilen istinabenin icrasından tevellüt edebilecek bilcümle müşkilât diplomasi tarikile hallolunacaktır.

Madde 15 — Ya bir tebliğın, yahut bir istinabenin icrası kendi toprağında vaki olacak

devlet bunları hukuku hükümransisine emniyetine veya nizamı amme hanel iras edecek mahiyette görürse mezkûr icra reddedilebilir. Bundan maada bir istinabenin icrası evrakın mevsukiyeti tahakkuk etmez, veya matlubünminh devletin toprağında bu icra kuvveti adliyenin vezaifi meyanına dahil olmazsa reddolunabilir.

Madde 16 — (1) Tebligatın ve istinabelerin icrası her ne mahiyette olursa olsun bir gûna harç ve masraf tediyesine mahal vermiyecektir.

(2) Şu kadar ki matlubünminh hükümet şahitlere ve ehlihibrelere verilecek tazminatın şahitlerin tav'an ademi icabetinden naşi adliye memurlarının müdahalesini icap ettiren masarifin yahut tebligatın veya istinabenin icrasından bir şekli mahsus tatbik edilmesinden mütevellit masarifin iadeten tesviyesini talep eden hükümetten istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde 17 — (1) Âkit devletlerden her biri diğer Devletin toprağında bulunan tebaalarına diplomasi ve şehbenderi memurları vasitasile doğrudan doğruya ve hiç bir suretle cebri teza-mmun etmeksizin tebligat ifa ettirmek hakkını haizdir.

(2) İstinabelerin icrasında da bu hüküm caridir.

(3) İşbu maddenin tatbikında müşkülât tahaddüs eylediği takdirde işbu mukavelnamenin 9 ve 12 inci maddeleri ahkâmına tevfikân ifayı muamele olunacaktır.

Madde 18 — (1) İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameleri mümkün olduğu kadar süratle Berlinde teati edilecektir.

(2) Mukavelename tasdiknamelerin teatisinden itibaren üç ay sonra iktisabı mer'iyet edecektir. Âkit devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecek, maamafih yevmi fesihden itibaren altı ay daha mer'i olacaktır.

Kararlarını tasdikan murahhaslar işbu mukavelenameyi imza ve mühürlerle mühürlemişlerdir.

Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde iki nüsha üzerine tanzim edilmiştir.

Rudolf Nadolny
Wilhelm Padel

A. Şevki